ks. Hij behoorde haar niet meer toe. Hij as aan haar en zij was aan hem vervreemd. Ook al bleef hij nog in haar verkeeren, die wereld zou hem niet meer zien. Hij zou er nog zijn, maar buiten haar om. Hoorende niet meer aan haar, maar aan een hooger sfeer, waarin hij feitelijk door zijn opstanding was ingegaan.

Maar Jezus had zijn jongeren lief. Het aangrijpend scheiden van zijn jongeren in Gethsémané, het scheiden van Petrus in de Raadzaal, het scheiden van Johannes op Golgotha, kon niet *het* afscheid zijn. Niet de wereld, maar *zij* moesten hem na zijn Verrijzenis zien. Ze moesten in hun nieuwe verhouding tot hem worden ingewijd. Ze moesten, in zijn Verrijzenis zelve herboren, de apostolische zalving ontvangen. Ze moesten worden voorbereid op den overgang tot de nieuwe verhouding, als zij alleen op aarde en hun Meester in den hemel zou zijn.

En daartoe had Jezus ook dat laatste offer gebracht, om niet terstond na zijn opstanding, maar eerst weken daarna ten hemel op te varen, en al die dagen nog de heerlijkheid te derven die hem wachtte op Gods troon.

Maar duren kon dit niet. Het moest een einde nemen. Het was een heilige pauze in zijn verheerlijking, uit liefde aanvaard, maar die op het kortst moest saamgetrokken.

Het kon en mocht niet zijn al die dagen een voortdurend verkeer met de zijnen. Dan had het niet aan zijn doel beantwoord, dan zou het niet aan de scheiding die komen moest, gewend hebben. En daarom niets dan een nu en dan verschijnen, om dan weer zich terug te trekken. Eerst veelvuldiger, daarna spaarzamer, en eindelijk de algeheele afbreking, om straks bij Damaskus en op Pathmos slechts voor een vluchtig oogenblik zich te openbaren.

En daar tusschen in ligt het finale afscheid. De laatste ontmoeting op den Olijfberg, met Gethsemané aan den voet, breed daarachter Jerusalem, en achter Jerusalem Golgotha en de spelonk waaruit hij verrees.

Zijn laatste bevel had Jezus hun meegedeeld. Het oogenblik van scheiden stond nu zóó zóó te komen. En toen van den top van den Olijfberg verhief hij zich uit hun midden, en voer, dat ze 't zagen, al hooger op, tot de lichtwolk kwam en hem onderschepte, en engelen uit den lichtglans openbaar werden, die zijn jongeren 't laatste troostwoord toeriepen: „Van u gegaan, maar om eens weder te keeren. Eens wordt heel de wereld zijns!

Waar die hemelen zijn, waarheen Jezus opvoer, blijft ons een mysterie. We zoeken ze daarboven, en heel de Schrift zegt 't ons, en ons eigen hart geeft er een echo op, dat de hemelen der heerlijkheid zich boven ons welven.

Het is ons een ingeschapen zielsbehoefte, den troon onzes Gods niet om en bij ons, noch beneden ons, maar daarboven te zoeken. De hemelen zijn Gods troon en de aarde is de voetbank zijner voeten. Naar die hemelen zien we op, waarvan ons 't licht komt, waar Gods starren flonkeren in 't firmament, waarvan de regen tot ons nederdaalt en doorvochtigt de aarde en zegen om ons spreidt. Maar afmetingen gelden hier niet. De hemelen onzes Gods zijn niet van onze stoffelijkheid, rekenen niet met onze afstanden, zijn niet in de maat van het eindige begrepen.

Ze zullen zich eens voor ons ontsluiten waar wij het niet vermoedden, ze zullen niet zijn waar we gegist hadden. Maar in ongekende heerlijkheid zullen ze hun poorten voor ons openen. En het is tot *die* heerlijkheid dat Jezus, toen hij opvoer, is ingegaan.

Och, dat Gij de hemelen scheurdet! riep Jesaia in zijn zielsbeklemdheid uit, want opgevat in zijn diepsten zin, was *dit* onze ellende, dat onze wereld door haar zondig ontaarden van den hemel onzes Gods was afgesloten. Het heilige daarboven, het onheilige om ons heen en in ons eigen hart.

En dan telkens een opzien naar boven, naar den hemel die van koper scheen, en welks gesloten vensters en poorten nauwlijks onze gebeden doorlieten.

Op dien hemel waren we aangelegd, voor dien hemel waren we bestemd, alleen een leven in gemeenschap met dien hemel kon aan onze existentie op deze aarde haar van God bestemden glans bijzetten.

Niet wij konden tot die hemelen opklimmen, om hun poorten te ontsluiten; en daarom, al wat ons restte was, om naar dien hemel op te zien, naar dien hemel te staren, en naar dien hemel te roepen en te smeeken, of onze God, of Hij, die 't alleen kon, ons dien hemel scheuren en ons den toegang tot dien hemel weer ontsluiten mocht.

En dat gebed nu is in Christus verhoord. Eerst doordat hij uit dien hemel nederdaalde, en toen doordat hij tot dien hemel opvoer.

Door dit laatste zelfs nog veel sterker dan door zijn nederdalen. Want, zeer zeker, toen Jezus op aarde vertoefde, was boven hem steeds een geopende hemel, en waren het de engelen Gods die opklommen en nederdaalden boven den Zoon des menschen. Maar toch, eerst door Jezus' hemelvaart is de gemeenschap tusschen hemel en aarde op breede schaal, duurzaam en blijvend, gevestigd.

Hij voer op, niet gelijk hij nederdaalde, maar in zichzelven opvoerende onze menschelijke natuur. Als de Zone Gods kwam hij tot ons, maar als de Zoon des menschen ging hij ten hemel binnen.

Zijn hemelvaart is geen afbreken van de gemeenschap met de zijnen, maar veeleer een vastleggen voor eeuwig van den band die hem aan zijn heiligen op aarde verbindt.

Wonderbaar wederzijdsch is zelfs die gemeenschap. Hij, ons Hoofd, en in hem ons leven bij God verborgen, maar ook omgekeerd, hij, onze Heiland, woning in de harten der zijnen makend en nabij hen met zijn majesteit, zijn genade en zijn Geest.

Geen oogenblik meer afbreking, veel min verbreking van den band die onze aarde aan den hemel verbindt, maar in het heilig mysterie een steeds voortgaande, levendige, heilige uitstraling van licht en glans, van kracht en mogendheid uit den Hooge naar ons, en daartegenover een in even heilig mysterie rusteloos opklimmen van ons geloof, onze liefde en onze hope naar den Troon der heerlijkheid.

Door op te varen naar den hemel is Jezus ons niet verder geworden, maar dichterbij gekomen.

Wat nu trilt en leeft en werkt is een gemeenschap tusschen den Koning der heerlijkheid en zijn heiligen op aarde, niet meer gebonden aan de opperzaal, niet meer beperkt tot een berg in Galilea, maar stralende heel deze wereld door, zoover er zielen zijn die hij verloste en toebracht, en die in smeeking naar hem uitgaan.

Het is nu een onzichtbaar, onwaarneembaar maar niettemin krachtdadig en stelselmati doorwerkend Goddelijk regiment, dat Christus als ons Hoofd over heel dit aardrijk tot gelding brengt.

In de woestijn toonde satan Jezus de Koninkrijken der wereld en spiegelde hem over die Koninkrijken een diabolisch regiment voor. Dat sloeg Jezus af, en voor wat hij toen afsloeg, ontving hij nu, als de kroon op zijn Verlossingswerk, het geestelijk en Goddelijk regiment over alle volken en natiën. Zoo voleindt hij over heel deze wereld, wonderbaar en majestueus, die langzame voorbereiding van geestes toestanden, die eens tot de voleinding leiden zullen, om alsdan zijn eeuwig Koninkrijk volkomenlijk op deze zelfde wereld, vanwaar hij opvoer, te vestigen.

Zoo *zijn* de hemelen gescheurd, zoo zijn de vensters en poorten des hemels ontsloten, om nooit meer gesloten, zelfs niet omsluierd te worden.

Wie nu nog voor een koperen hemel met zijn gebeden staat, heeft dit slechts aan zijn eigen ongeloof en zijn eigen ongeestelijkheid te wijten.

Maar voor hem, voor haar, die gelooft, zijn de hemelen geopend, en straalt uit dien geopenden hemel in de duisternis van deze wereld en in de duisternis van ons eigen hart, een zachte, zalige glans van licht, liefde en leven. En de ziel die er door gekoesterd wordt, heeft nu reeds „wandelingen daarboven" onder Gods heiligen, en ziet met een lach van vreugde op 't gelaat de ure naderen, dat ze, na hier den loop voleind te hebben, ook zelve tot die volle heerlijkheid zal ingaan.

De eerste Christenen voelden dat, en droegen daarom onder blijde jubelzangen, in witte kleederen, hun in Jezus ontslapen dooden, ten grave uit.

Wij, op verderen afstand van den Olijfberg, volgen andere usantiën, zij 't maar nooit met minder vaste hope voor onze dierbare ontslapenen in 't hart.

Amsterdam, 18 Mei 1906.

Nadere correspondentie.

Gelijk men zich herinneren zal, waren in Friesland sommige broeders bezorgd, dat de splitsing hunner kerken in twee particuliere Synodes nadeelig zou blijken voor de belangen die de Friesche kerken gemeenschappelijk verzorgen, zooals de Zending enz. We wezen er daarom op, dat niets de Friesche kerken belette voor deze gemeenschappelijke belangen een nadere correspondentie aan te gaan of zelfs een vereenigde zitting van beide Synodes te houden.

Ds. de Geus, die dit denkbeeld overnam, schreef in de *Friesche Kerkbode* een uitnemend artikel, waarin hij eerst uiteenzette, op welke wijze deze „nadere correspondentie" ontstaan was, hoe ze in onze oude Gereformeerde kerken practisch geregeld was en daarna in Art. 48 van onze Kerkenorde officieel werd gesanctionneerd.

Hoewel we met den hoofdinhoud van dit artikel van harte onze instemming betuigen, veroorloven we ons toch enkele kantteekeningen te maken, die Ds. de Geus wel als broederlijke critiek zal willen beschouwen.

Naar het ons voorkomt, legt Ds. de Geus wel wat al te veel nadruk op de gevaren, die aan zulk een nadere correspondentie verbonden kunnen zijn. Die bezwaren zijn volgens hem tweeërlei. Vooreerst, dat de deputaten eener sterkere Synode wel eens wat veel overwicht konden doen gelden op een zwakkere Synode, waardoor aan de zelfstandigheid der particuliere Synodes zou tekort worden gedaan. Al ontkennen we dit bezwaar niet, we gelooven toch dat men hier niet overdrijven moet. Deputaten eener naburige Synode kunnen, zelfs al kregen ze stemrecht, nooit meer dan twee of drie stemmen uitbrengen en van overheersching kan dus geen sprake zijn, tenzij dan door de overtuigende kracht hunner argumenten. Dat in den eersten tijd onzer Kerken, toen alles nog ongeordend was, een sterkere provincie zich wel eens wat veel inliet met de huishoudelijke aangelegenheden eener naburige provincie, is geen reden om voor herhaling van dit kwaad te vreezen, nu de toestanden geheel anders geworden zijn. De beslissende macht berust toch altoos bij de leden der eigen Synode. Bovendien kan kwalijk ontkend worden, dat de *persoonlijke invloed* van deputaten eener naburige provincie soms zeer nuttig gewerkt heeft. Op de particuliere Synode van Zuid-Holland in 1618 hebben de afgevaardigden der Noord-Hollandsche Synode, die tot de meest besliste Gereformeerden behoorden, niet weinig er toe bijgedragen om de Synode van Zuid-Holland in Gereformeerd spoor te leiden. Ook in Utrecht en andere provincien is hetzelfde geschied en zoolang deze invloed alleen gevoelend wordt door argumenten en adviezen, is daartegen ook geen het minste bezwaar. De zelfstandigheid van een kerkeraad wordt niet teniet gedaan, wanneer hij advies ontvangt in moeilijke omstandigheden van een Hoogleeraar in het Kerkrecht. En de zelfstandigheid eener particuliere Synode wordt evenmin aangerand, wanneer deputaten eener zuster-synode haar dienen van advies.

Moeilijker is natuurlijk de vraag, in hoeverre aan deze deputaten ook een beslissende stem kan worden toegekend. Ds. De Geus merkt terecht op, dat vroeger als regel gold, dat deputaten eener naburige Synode alleen dan stemrecht hadden, wanneer het besluit ook hunne kerken aanging, zoo bijv. wanneer een Generale Synode verzocht moest worden, hulp moest worden verleend aan buitenlandsche Kerken enz. Hij stelt daarom voor dat de a.s. Particuliere Synodes het volgende voorstel zullen aannemen:

de Particuliere Synode van Friesland (zuidelijk gedeelte),

de eenigheid der Gereformeerde kerken in de provincie Friesland zooveel mogelijk wenschende te behouden,

en lettende op Art. 48 der D. K. O.,

noodigt de Partic. Synode van Friesland (noordelijk gedeelte) uit, tot het houden van correspondentie.

Daartoe verzoekt zij aan de Particuliere Synode in het Noordelijk deel, twee broeders te willen aanwijzen, die door de Synode. kerk zullen worden genoodigd op de e.v. Particuliere Synode in het Zuiden, om deel te nemen aan die vergadering met adviseerende stem in de zaken die uitsluitend de kerken van Friesland (Z. G.) betreffen, maar met beslissende stem in alle andere zaken;

en deelt zij mede, dat zij tot hetzelfde doel aangewezen heeft de broeders . . . . . die op dezelfde conditie als bovengenoemd genoodigd, gaarne aan de vergaderingen van de Partic. Synode van Friesland N. G. zullen deel nemen.

Naar het ons voorkomt, is dit voorstel volkomen in den haak, bakent het de grenzen van de bevoegdheid der deputaten op juiste wijze af en zullen de particuliere Synoden in Friesland wijs doen met dit voorstel in ernstige overweging te nemen.

Het tweede bezwaar van Ds. De Geus tegen de nadere correspondentie is, dat daardoor de noodzakelijkheid eener Generale Synode minder sterk gevoeld zal worden, en door de nauwe verbinding van twee of meer particuliere Synodes wel eens gedwongeerd zou kunnen worden aan de bevoegdheid der Generale Synode. Het is zeker waar, dat in de 17e en 18e eeuw, toen de Generale Synodes door de Overheid belet werden, de Kerken door deze onderlinge correspondentie in het gebrek eener Generale Synode hebben trachten te voorzien, en daardoor wellicht de prikkel om tot een Generale Synode te komen, eenigszins verflauwd is. Maar nu onze Kerken, gelijk Ds. De Geus terecht opmerkt, reeds zeventig jaar lang geregeld hare Generale Synodes houden, kan van dit bezwaar toch geen sprake meer zijn. En evenmin is de bedenking juist, dat door deze correspondentie de rechten der Generale Synode zouden kunnen worden aangetast. De bevoegdheden der Generale Synode zijn door de Kerkenordening geregeld. De Generale Synode alleen kan besluiten nemen over zaken, die *alle Kerken in 't gemeen* aangaan. Een of twee particuliere Synodes bijv., die besloten op eigen hand een nieuwe Bijbelvertaling uit te geven, — Ds. De Geus noemt dit voorbeeld, — zouden daartoe volgens onze K. O. de bevoegdheid missen. Wanneer voorts door „nadere correspondentie" tal van moeilijkheden uit den weg geruimd kunnen worden, die anders door de Generale Synode beslist zouden moeten worden, ligt hierin eer een voordeel, dan een nadeel. Onze K. O. zelf schrijft voor, dat alleen die zaken, die op de mindere vergaderingen niet beslist kunnen worden, op de meerdere moeten gebracht worden. Het agendum onzer Generale Synodes is gewoonlijk zoo overladen, dat de tijd voor ernstige beraadslaging over gewichtige quaesties wel eens ontbreekt. Hoe meer het agendum ontlast wordt, hoe beter dit voor den arbeid der Generale Synode zal wezen.

Ten slotte veroorloven we ons nog op te merken, dat het houden van vereenigde zittingen van twee particuliere synodes voor een bepaald doel zeker niet minder aanbeveling verdient, dan onderhandeling door deputaten. Het bezwaar door sommigen geopperd, dat de K. O. van zulke gecombineerde zittingen niet af weet en daardoor tusschen de Generale Synode en de particuliere synode een soort tusschenvergadering zou ingeschoven worden, gaat o. i. van een onjuiste beschouwing van ons Kerkrecht uit. Vooreerst is een gecombineerde vergadering van twee lichamen *voor een bepaald doel* niet een nieuwe soort „meerdere vergadering", evenmin als wanneer bijv. twee kerkeraden op een bepaalde plaats nu en dan gezamenlijk vergaderen, om beslissingen te nemen over den Zendingsarbeid enz., daardoor een „meerdere vergadering" tusschen den Kerkeraad en de Classis gevormd wordt. En in de tweede plaats is het aantal der meerdere vergaderingen volstrekt niet een Goddelijk voorschrift, alsof men overal en te allen tijde juist de opvolging van classes, particuliere synodes en generale synodes zou moeten hebben. Een combinatie van meerdere provincies voor een bepaald doel (mits niet voor de algemeene belangen der Kerk) kan zelfs nuttig en wenschelijk zijn en wordt noch door Gods Woord noch door de Kerkenorde verboden. De particuliere synode van Noord- en Zuid-Holland hebben een gezamenlijke vergadering gehouden over de zaak van Caspar Coolhaes en niemand heeft dit ooit in strijd geacht met de Kerkenordening. De wettische opvatting van onze K. O., die aan dit bezwaar ten grondslag ligt, is in strijd met heel den aard van onze Kerkenorde, die zooveel mogelijk de vrijheid der Kerken eerbiedigt en voor alle dingen vraagt wat tot den welstand der Kerken dienen kan.

Een nieuwe Schriftverklaring.

I.

Het is een teeken van gezond geestelijk leven, wanneer de gemeente van Christus hongert en dorst naar het Woord Gods. Hoe uitnemend historische studies, dogmatische verhandelingen en practicale onderwijzingen zijn, het ware levensbrood blijft het Woord Gods. Alleen in dat Woord zal de gemeente troost voor elke smart, medicijn voor elke krankheid, wapenen tegen elken aanval, onderwijzing voor elke moeilijkheid op haar levensweg vinden. En naar mate Christus gemeente dichter bij dat Woord leeft, meer uit de fontein van dat Woord het water des levens schept, zal haar geloofskracht te heerlijker schitteren, haar roeping te beter worden verstaan, haar arbeid te rijker gezegend worden en haar overwinning over de wereld te zekerder zijn.

Ook in dat opzicht toont onze Gereformeerde Kerk, dat zij door Gods genade het hoogst en het zuiverst staat onder alle kerken op aarde. Tot de karakteristieke eigenschappen van het Calvinisme, zooals het in de historie zich ontwikkelde, behoort juist, zooals ieder toestemt, dat kleven aan Gods Woord. Met alle kerken der Reformatie deelt de Gereformeerde Kerk de overtuiging, dat het Woord Gods niet weggesloten mag als een kostbaar kleinood in de schatkameren der Kerk, maar dat het moet uitgedragen en gebracht worden tot heel het volk naar Christus bevel: Onderzoekt de Schriften, want die zijn het die van Mij getuigen. Maar onder de Kerken der Reformatie staat de Gereformeerde Kerk daarom het hoogst, omdat ze de eenheid van dat Woord Gods in Oud- en Nieuw-Testament handhaaft, voor geloof en leven geen ander richtsnoer en maatstaf erkent dan Gods Woord, en dat Woord in zijn onvergelijkelijke heerlijkheid en Goddelijke kracht ver boven alle oudheid der traditie, boven alle kerkelijk gezag, boven alle menschelijk woord stelt.

Het is dan ook de onsterfelijke verdienste van Calvijn, dat hij schier heel zijn leven besteed heeft om de Schrift in predicatie en exegese voor het volk uit te leggen, de verborgenheden van dat Woord te verklaren, en dat Woord toe te passen op alle omstandigheden des levens. Niet één der Reformatoren, noch Luther, noch Melanchton, noch Zwingli, heeft zoo diep gegraven in den goudmijn der Schrift als Calvijn. En nog altijd wordt door alle Theologen erkend, dat de reuzenarbeid, door Calvijn aan de verklaring der Schrift ten koste gelegd, wel de kostelijkste vrucht is geweest, die deze Reformator aan Gods Kerk geschonken heeft.

Aan dien grondtrek van het Calvinisme getrouw, heeft ons Gereformeerde volk in zijn beste tijden steeds hoogen prijs gesteld op goede Schriftverklaring. Nog worden werken als Patrick, Polus en Welsh, Henry en Stackhause, naast de vertaling van Calvijn's exegetische werken met gretigheid gezocht en gebruikt. Maar hoe uitnemend deze werken naast onze voortreffelijke kanttekeningen bij de Statenvertaling ook zijn mogen, toch spreekt het wel vanzelf, dat ze niet geheel aan de behoefte van onzen tijd meer beantwoorden. De Heilige Geest, die de eenige uitlegger is van Gods Woord, heeft door worsteling en strijd heen de Kerken steeds dieper geleid in de kennisse der Schrift. De rijke bronnen, die het onderzoek van het Oosten ontsloot, leverden kostelijke bijdragen voor het recht verstand der Schrift, die onze vaderen niet bezaten. En het leven van onze eeuw eischt weer een andere toepassing van de Schrift, dan onze oude Godgeleerden die boden.

Een nieuwe Schriftverklaring, die heel Gods Woord in zijn eenheid en veelheid voor ons volk verklaart, uitlegt en toepast, is dies een dringende behoefte van onzen tijd. En hoe dankbaar we ook zijn voor de vertalingen van Calvijn's exegetische werken en voor hetgeen mannen als Ds. Van Andel e. a. voor enkele boeken der Schrift ons hebben geboden, we hebben meer noodig dan dat. Alleen een verklaring van *heel de Schrift* in een vorm voor onzen tijd gepast, kan ons schenken wat de gemeente van Christus voor haar geestelijk leven behoeft.

Dat geen onzer theologen zich dusverre aan dezen arbeid gewaagd heeft, zal wel niemand bevreemden, die zich indenkt welke eischen zulk een verklaring der Schrift voor onzen tijd stelt. Een populaire Schriftverklaring, zal ze niet in phraseologie zich verloopen, maar metterdaad de kennisse der Schrift vermeerderen, moet de vrucht zijn van de meest ernstige en wetenschappelijke studie van elk boek, van elk hoofdstuk, van elk woord der Heilige Schrift. Reeds de eerste hoofdstukken van Genesis plaatsen ons voor vraagstukken zoo ingrijpend, zoo heel het gebied der nieuwere wetenschap omvattend, dat meer dan een menschenleven noodig is om hier tegenover de ongeloovige critiek weer de rechte lijnen te trekken. Was een schaar van wetenschappelijke mannen vooropgegaan, die van beslist geloovig standpunt uit, met volle erkenning van het gezag van Gods Woord, een breede reeks van studiën over heel de Schrift ons geleverd had, dan zou het betrekkelijk niet zoo moeilijk zijn om de vrucht van dezen wetenschappelijken arbeid in populairen vorm aan het volk aan te bieden. Maar ieder, die op het gebied der exegese thuis is, weet dat dit niet zoo is. De wetenschappelijke exegese stond een eeuw lang in dienst van modern ongeloof of halfslachtige Vermittlungstheologie. En wat daartegenover van geloovige zijde geleverd werd, droeg meest een Luthersch en geen Gereformeerd stempel. En wie nu bedenkt, hoe nauw het bij de populaire exegese aankomt op wat onze vaderen de analogie des geloofs noemden, zal verstaan hoe uiterst voorzichtig men te zijn heeft bij het gebruik zelfs van deze „geloovige uitleggers" van onzen tijd, opdat men niet onder het kleed van bijbelsche exegese allerlei voorstellingen bij het volk doe ingang vinden, die met de analogie des geloofs, gelijk de Gereformeerde Kerk die naar Gods Woord in haar belijdenisschriften uitsprak, in strijd zijn.

Dat Ds. Sikkel niettegenstaande deze ernstige bezwaren toch een poging gewaagd heeft om thans reeds een proeve van zulk een Gereformeerde Schriftverklaring aan ons volk te bieden, stemt tot dankbaarheid. Natuurlijk zal hij zelf de eerste zijn om te erkennen, dat dit niet *de* Gereformeerde Schriftverklaring is, die we op den duur noodig hebben. De wetenschappelijke voorstudie, die daarvoor noodig is, ontbreekt nog geheel, en zelfs een genie zou niet in staat zijn dat gemis te vergoeden. Maar waar ons thans levende geslacht toch inleiding in de Schrift noodig heeft en niet wachten kan totdat die wetenschappelijke arbeid verricht is, valt het te loven dat Ds. Sikkel met enkele andere Dienaren des Woords trachten wil voorloopig in deze dringende behoefte te voorzien. De opdracht van dit werk aan de Vrije Universiteit — voor haar een verrassing, omdat ze van te voren hiermee niet in kennis was gesteld — zal door de Vrije Universiteit zeker op prijs worden gesteld, omdat daaruit blijkt, dat ook onder die predikanten, die niet in eigenlijken zin haar leerlingen kunnen worden genoemd, deze stichting hartelijke sympathie heeft en de door haar beleden beginselen weerklank hebben gevonden.

Wat het werk zelf betreft deelen we nog mede, dat thans reeds twee deelen verschenen zijn. Vooreerst een *Inleiding tot de verklaring der Heilige Schrift als Gods Woord*, waarin Ds. Sikkel de beginselen uiteenzet, die bij de verklaring van Gods Woord hebben te gelden. Deze Inleiding, die „bij het ontbreken van een hermeneutisch werk, dat van de Gereformeerde beginselen uitgaat" als hulpmiddel dienst moet doen, is ook afzonderlijk in den handel verkrijgbaar gesteld. En voorts is als proeve van bewerking het eerste deel van Genesis verschenen, dat de hoofdstukken 1—2:4 omvat. Dit eerste deel bevat reeds meer dan 200 bladzijden. Zooals Ds. Sikkel meedeelt, is de medewerking ook van andere predikanten gevraagd en verkregen. J. W. A. van Schaik te Amsterdam zorgde voor een keurigen druk, op breed en degelijk papier. De uitvoering doet den uitgever alle eer aan.

Over den inhoud van de Inleiding en het eerste deel van Genesis zullen we een volgend maal nog nader spreken.

Een blijde tijding.

Ook in Rotterdam hebben de beide Kerkeraden der Gereformeerde Kerk zich opgemaakt om den scheidsmuur tusschen A en B te doen wegvallen.

Na ernstig beraad is een conceptacte van ineensmelting goedgekeurd, die nu aan de gemeente is bekend gemaakt met de navolgende toelichting:

De Kerkeraden, met dank aan den Heere zich verblijdende over de vereeniging der Gereformeerde Kerken in Nederland, die den 17 Juni 1892 in de Generale Synode dier Kerken te Amsterdam is tot stand gekomen;

overtuigd dat het naar den eisch van Gods Woord is om ook plaatselijk de eenheid der geloovigen zooveel mogelijk tot openbaring te brengen;

overwegende, dat hier ter plaatse geene dringende reden is om de ineensmelting nog uit te stellen, maar integendeel veel dat moet dringen om de plaatselijke gedeeldheid te doen ophouden;

van oordeel, dat echter tot de definitieve beslissing niet moet worden overgegaan, voordat de gemeenten hierover gehoord en met de regelingen, waarover de beide Kerkeraden het eens zijn geworden, bekend gemaakt zijn;

roept de Gemeenten saam tot eene vergadering, te houden Woensdag den 16 Mei 1906 's av. 8 uur voor de Kerk van A in de Hovenierstraat, voor de Kerk van B in de Nieuwe Westerkerk, opdat de leden der Gemeente gelegenheid ontvangen hunne eventueele bezwaren, opmerkingen en wenken ter kennisse van de Kerkeraden te brengen.

Namens den Kerkeraad A,
JOH. VISSER, *h. t. praeses.*
G. VAN BLEEK, *scriba.*

Namens den Kerkeraad B,
P. A. E. SILLEVIS SMITT, *h. t. praeses.*
A. M. MOLENAAR, *scriba.*

De Kerkeraden deelen voorts mede, dat naar hun inzien de ineensmelting behoort te geschieden onder de navolgende bepalingen:

We twijfelen niet of deze samenspreking met de gemeenten heeft tot resultaat gehad, dat het aangevangen werk onder den zegen Gods kon doorgaan. En Rotterdam kan dan evenals Amsterdam zich verheugen in de eenheid van het Gereformeerde kerkelijke leven.

Dat we ons van harte hierover verblijden spreekt vanzelf. Er ligt in nauwere aaneensluiting zoo ongemeene kracht. Kracht naar binnen, omdat alle gaven en talenten, die God aan de Kerk schonk, daardoor ten goede van allen komen. En kracht naar buiten, omdat waar broeders saam in liefde wonen, ook degenen die nog verre staan, vanzelf worden getrokken.

Naar we vernemen wordt, zij het dan ook in stilte, in menige nog gedeelde kerk aan dezen zelfden arbeid gewerkt. Natuurlijk eischt die arbeid groote voorzichtigheid en wijsheid. Een poging om bij elkander te komen, die niet slaagt, brengt allicht de broeders verder van elkander. Maar wanneer over en weer de geest van Christus heerscht, om niet te zien op wat men zelf bezit, maar op wat een ander noodig heeft, overwint de liefde alle bezwaren en struikelblokken. En straks wordt dan gejubeld en gedankt, omdat de eenheid, die Christus van den Vader voor zijn gemeente bad, ook zichtbaar naar buiten treden mag.

Geve Rotterdam's voorbeeld moed en kracht aan de Kerkeraden, die aan dezen arbeid getogen zijn, om niet te vertragen, maar met beleid door te zetten. En verwekke het die kerken, die nog niets deden, tot heilige jaloerschheid.

Uit de Pers.

Ds. Taselaar, die onze kerkelijke pers telkens verrijkt met practicale stukskens, en wiens vindingrijkheid op dit gebied onuitputtelijk schijnt, heeft het ditmaal in het *Gereformeerd Volksblad* over een „Wereld zonder God".

Daar woedt tegenwoordig een felle strijd in alle landen en onder alle volken. Het grootste deel der menschheid staat in volle wapenrusting, om den God des Hemels en der aarde in bittere vijandschap te bestrijden. Het groote punt, waarover het in die worsteling gaat, is: of alle dingen hier op aarde worden geregeld door God in den hemel, dan of de mensch de wetten stelt. In vroeger eeuw had het woord »godloochenaar" een ontzettenden klank. Als toen iemand durfde zeggen, dat hij niet aan God geloofde, werd hij als met den vinger aangewezen. Dat is thans zoo niet meer. Van alle kanten wordt nu stout en openlijk het bestaan en de kenbaarheid Gods geloochend. Met God nog rekening te houden is onwetenschappelijk. Het is in onzen tijd bij velen een blijk van gezond verstand, van verlichting en beschaving, niet meer

aan God te gelooven. Steeds neemt het getal toe van hen, die leven zonder God en zonder Bijbel en wegsterven zonder hulp en zonder troost.

Jonge menschen, die van dit leven en van de wereld nog nauwelijks iets af weten, beweren op hoogen toon, dat *zij* niet meer gelooven, dat er een God is. En zij durven nog wel met medelijden spreken over de achterlijkheid en bekrompenheid hunner ouders, wijl dezen nog gelooven in God en zijn Woord.

Ziedaar dan de uitkomst, waartoe het ongeloof leidt: een wereld zonder God. Dat gij lezer, toch de schrikkelijke troosteloosheid van deze uitspraak mocht verstaan. Een wereld zonder God, dat wil zooveel zeggen als een leger zonder aanvoerder. Maar dat is immers geen leger; 't is een ordelooze troep menschen, die wild door elkander loopen.

Een wereld zonder God, dat wil zooveel zeggen alsof iemand sprak van een huis, dat door niemand gebouwd werd. Hoe kwam het er dan? Zoo maar geheel uit zich zelf? Gij zoudt het dwaze razernij achten, als iemand zoo tot u sprak over eenig gebouw. Toch redeneeren zóó de mannen des ongeloofs, als zij seggen: »Daar is geen God." En deze taal willen zij dan nog doen gelden als bewijs van hooge verlichting.

Welk een duisternis is toch het licht van het ongeloof, dat het bestaan Gods loochent! Het neemt liever aan, dat alles gaat naar de grillen van het toeval of ligt onder den ijzeren vuist van het noodlot, dan te gelooven, dat alle dingen worden geleid en geregeerd door de almachtige en wijze hand Gods.

Welk een duisternis is toch het licht van het ongeloof. Want het roept niet alleen, dat er geen God is, maar verklaart in stoute roekeloosheid dat men God, als hij er is, moet beschouwen als den grootsten vijand van het menschelijk geslacht.

Is er iets denkbaar, dat schrikkelijker en onnatuurlijker is? Zoudt gij er niet van gruwen, als gij een zoon hoordet verklaren, dat zijn vader, aan wien hij alles verschuldigd is, zijn grootste vijand was? Zoo doet nu het ongeloof, als het God, aller menschen Schepper en Weldoener, den grootsten vijand noemt van ons geslacht. En dat moet dan een blijk van verlichting en beschaving heeten! Maar wat men het ook noeme, het is de nachtelijke duisternis van ons dwaze en verblinde hart.

Dagelijks neemt het getal toe van hen, die roepen: »Wie is de Heere, dat ik Hem zou dienen? Ik ken geen andere wet, dan wat ik zelf wil en wensch".

De ongeloovige menschen buigen niet meer voor het heilig gebod des Heeren. Zij doen en laten wat hun zelf belieft. Zij hebben, zeggen zij, geen God noodig.

Een wereld zonder God, dat is een wereld, waarin alles door menschelijk goedvinden geworden is, wat het is, en dientengevolge ook geheel naar menschelijk goedvinden kan worden veranderd.

Wacht u, lezer, voor deze beschouwing des ongeloofs. Zij is de ongerijmdheid zelf, al draagt zij voor velen ook het stempel van hooge wijsheid. Want een wereld, waarin alles naar menschelijk goedvinden gaat, is wel de onveiligste plek van het gansche heelal. Wat zoudt ge zeggen van een jongeling, die, zonder kennis van sturen en zeilen, op een goeden dag naar de haven liep, een boot huurde en daarmee zee in ging? Gij zoudt hem een dwazen waaghals noemen. Menig onervarene is op zoo'n roekeloozen tocht jammerlijk omgekomen.

De stoutmoedigheid van het ongeloof, dat spot met alle wetten en instellingen Gods, dat zonder God de wereld in en het leven doorgaat, roepend: »Geen nood, wij redden het zonder hem!" vindt zijn beeld in dien roekeloozen jongeling. Het brengt dan ook slechts jammer en ellende aan. Een mensch, een gezin, een volk, dat God verlaat en zijn Woord verwerpt, gaat zijn ondergang tegen, zoo zeker als een schip in den storm, waarvan de matrozen dronken zijn.

Een wereld zonder God is als een vaartuig zonder roer en kompas; als een vliegende sneltrein zonder leiding; als een paard, dat op hol is. Wee den mensch, die er zich aan toevertrouwt.

Doch de leer van het ongeloof is ook ten eenen male vruchteloos. Stel, dat iemand in den trein naar Parijs strak en kras zat te beweren, dat hij niet naar Parijs, maar naar Londen reisde, zou dat aan de richting van den sneltrein iets veranderen? In geenen deele. De trein loopt langs de rails, die gelegd zijn, en komt straks, ondanks al het beweren van dien dwazen reiziger, niet in Londen aan, maar in Parijs.

Zoo heeft God ook de rails van ons leven gelegd, en of wij het gelooven of ontkennen: Gods wil en raad geschiedt in het leven van elk mensch. En het zal met alle dingen in het leven van den enkelen mensch en der geheele menschheid worden, niet zooals de geleerden het zeggen en de eenvoudigen het denken, maar geheel en in alles zooals God in den hemel het heeft bepaald.

Wacht u toch wel, lezer, voor de leugenleer van het ongeloof. Wie God verlaat, vervalt geheel in de handen der menschen. Men doet in onzen tijd aan allerlei dienst: menschendienst, zondedienst, werelddienst, maar godsdienst wordt door de meesten smadelijk en vernederend geacht. En toch, wie God niet dienen wil, wordt een slaaf van zich zelf en een slachtoffer van den duivel. Maar in de onderhouding van Gods geboden ligt een groot en heerlijk loon.

De Heere stelt ons zijn heilige wet voor ons persoonlijk, huiselijk, kerkelijk en maatschappelijk leven. Wie nu eerbiedig voor 's Heeren Woord zich buigt en in gehoorzaamheid des geloofs naar het Woord Gods leert wandelen, dien zal het in leven en sterven wèl gaan. Doch wie het getuigenis des Heeren wederstaat en verwerpt, komt in ellende om.

Daar wordt tegenwoordig gedweept met kunst en muziek, men jaagt en rent om geld en goed en wil daarmede de hand vullen.

De mensch heeft echter niet alleen een geest en een lichaam, maar ook een ziel. En de nooden der ziel worden ten eenen male veronachtzaamd. »Ik heb honger", zoo roept die ziel, »Wacht maar", zegt de geest der eeuw, »wij gaan van avond naar een concert en morgen naar een museum van schilderijen." Doch de ziel roept maar steeds: »Ik heb honger!"

Heel de wereld heeft niets, om den honger van 's menschen ziel te stillen. Alleen het Woord Gods kan dat doen door de toepassende werking des Heiligen Geestes. Dat Woord is het Brood en het Water des levens voor wie in Christus leerde gelooven.

Een wereld zonder God, lezer, is een wereld zonder hoop en zonder troost. Zulk een wereld is een doolhof, waarin de mensch jammerlijk omkomt als een slaaf van de zorgen der armoede of van het bedrog des rijkdoms; en waarin hij ronddoolt vol angst in het leven, vol vrees voor den dood en met de verschrikkingen der eeuwigheid in zijn hart, hoezeer hij die ook voor anderen en voor zich zelven verbergen wil.

De toon, die hier aangeslagen wordt, spreekt tot de conscientie.

En wat Ds. Tazelaar hier opmerkt, is waarlijk niet te sterk gesproken.

De wereld onzer dagen zonk nog dieper weg dan het heidendom, waarvan Paulus schreef, dat het was zonder God en dus zonder hoop en troost.

Want de heidenwereld van die dagen kende het Evangelie niet en had het niet verworpen.

En het ongeloof onzer dagen staat te schuldiger, omdat het Christus woord en de rijkste openbaring van Gods liefde versmaad.

Officieele Berichten.

Aan Ds. R. Mulder, bedienaar des Woords bij de Geref. kerk Haarlem A, werd het voorrecht geschonken dat Z.Eerw. den 1en Mei mocht gedenken zijn 25-jarige ambtsbediening bij die kerk. Ziende op de zegeningen in dat vierde eener eeuw aan leeraar en gemeente geschonken, ook in de uitbreiding der gemeente wier zielental van 400 tot 1200 klom, en op den arbeid gedurende dien tijd in haar midden verricht, was er ruimschoots stof om God den Heere ootmoedig te danken en om dat alles in feestelijke stemming te gedenken. Van alle zijden, ook buiten den kring der gemeente, mocht Ds. Mulder blijken van liefde en hoogachting en van waardeering van zijn arbeid ontvangen; de receptie door Z.Eerw. en familie dien dag gehouden, werd druk bezocht. Door de goede zorgen van een feestcommissie was aan den avond van dien dag een feestelijk samenzijn der gemeente met enkele genoodigden in het kerkgebouw georganiseerd. Een smaakvolle versiering van bloemen en planten tooide den preekstoel, waarvoor Ds. Mulder met zijn familie gezeten was. Achtereenvolgens werd daar het woord gevoerd door den voorzitter der feestcommissie den heer A. Gravestein, Ds. Mulder van Strijen, Ds. Joh. Mulder van Broek op Langendijk, Ds. Van Goor van Halfweg namens deputaten van de classis, en D.D. Ringnalda en Tibben van de zusterkerken C en B alhier. Namens de gemeente en een tweetal vereenigingen werden geschenken aangeboden.

Op Zondag 6 Mei trad als feestredenaar voor ons op Ds. A. J. Mulder van Klundert, oudste zoon van den jubilaris, die tot tekst gekozen had Exodus 35 : 34a „Hij heeft hem ook in zijn hart gegeven anderen te onderwijzen". Na het eindigen van den dienst werd de jubilaris hartelijk toegesproken, allereerst namens den kerkeraad der gemeente, vervolgens door deputaten van de raden der zusterkerken B en C en door den nestor der classis Ds. S. W. Veltman van Haarlemmermeer. Aan den avond van dien dag trad Ds. R. Mulder zelf voor de gemeente op met de woorden van Ps. 48 : 10: „o God! wij gedenken Uwer weldadigheid in het midden uws tempels".

Beide malen vulde een groote schare het kerkgebouw.

Voor den leeraar en de gemeente zullen deze dagen onvergetelijk blijven. Soli Deo Gloria! dat was de grondtoon bij al wat gesproken werd.

Spare de Heere der gemeente zijnen dienstknecht nog tal van jaren in zijn gunst en tot zijn eer, en stelle Hij hem nog ten rijken zegen in het werk der bediening waartoe hij geroepen werd.

Namens den kerkeraad,
J. G. Kempff, *scriba.*

Kort verslag der classis Dordrecht, gehouden 2 Mei 1906.

Ds. W. W. Meynen, praeses, opent de vergadering op gebruikelijke wijze en benoemt Ds. Knoll tot assessor, Ds. Hoek tot scriba. De credentiebrieven worden nagezien door de dienaren Vonkenberg en Sleeswijk Visser. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Antwerpen zond een Br. diaken, wien keurstem wordt verleend. De dienaren Mulder van Strijen, en Bruins van H. I. Ambacht zijn om wettige redenen afwezig. Molenaarsgraaf heeft een instructie.

Het examen van den W.Eerw. heer Heij, beroepen dienaar van Molenaarsgraaf, neemt een aanvang. Als deputaten zal examina zijn tegenwoordig Ds. Sluiter en Ds. H. A. v. Andel. Ten ongeveer één uur is 't examen afgeloopen. Na gunstig advies der deputaten en een woord van lof, besluit de classis met algemeene stemmen Br. Heij tot de bediening des Woords en der Sacramenten toe te laten. De praeses deelt hem dit in warme bewoordingen mede.

Br. Heij onderteekent 't Formulier voor de dienaren des Woords.

Ds. Hoek deelt namens dep. der Zending mede, dat de bespreking met Rotterdam voortduurt en er uitzicht bestaat op eigen terrein.

Als deputaten voor de part. synode worden bij acclamatie gekozen de broeders deputaten van de vorige part. synode, zijnde: Ds. Vonkenberg en Douma, primi; Ds. Sleeswijk Visser en De Jonge, secundi; en de ouderlingen Pijl en Dobbelman, primi; Dicke en Kleotwijk, secundi.

Komt ter tafel een protest van de kerk van Kralingen tegen eene handeling van de kerk van Barendrecht. De classis acht dit protest niet ontvankelijk, en meent te moeten protesteeren tegen de onkerkelijke handeling van de kerk van Kralingen.

Voorts wordt behandeld een schrijven van een Br. uit Dordrecht, waarin hij protesteert tegen de handeling van zijn kerkeraad. De classis benoemt eene commissie om deze zaak te onderzoeken n.l. Ds. Vonkenberg, Pol, Douma, en ouderl. Rijsdijk en Van Esch.

Gelezen een schrijven uit 's Gravendeel. Een Br. heeft bezwaar tegen het vergaderen van den kerkeraad op Zondagavond. 's Gravendeel zal assistentie vragen bij de genabuurde kerken.

Een brief van den emeritus-predikant Ploos van Amstel, wonend Amsterdam, Ruijschstraat 61, wordt voor kennisgeving aangenomen.

Op een aanklacht van br. B. te V. tegen den kerkeraad van Dordrecht over 't niet tijdig opzenden der attestatie, zal geantwoord worden.

De vacaturebeurten worden geregeld: Bolnes: 1 Juli Ds. Douma, 12 Aug. Ds. Hoek; Puttershoek: 17 Juni Ds. Heidema, 8 Juli Ds. Sleeswijk Visser, 29 Juli Ds. Knoll, 19 Aug. Ds. Vonkenberg.

Art. 41. Kerkenordening.

Dordrecht vraagt: Wat is de gang in de tucht? Wordt advies gegeven in 't algemeen, de concrete toepassing aan de prudentie van den kerkeraad overlatend.

Op een vraag van Molenaarsgraaf naar 't honorarium van de dienaren bij vacaturebeurten wordt geantwoord: er bestaat geen besluit.

Voor Nieuw-Lekkerland oordeelt de classis noodig, dat er kerkvisitatie gehouden worde. Met de gewone dep. zal ook Ds. Douma deze kerk visiteeren.

Puttershoek vraagt, ingeval zij een dienaar mocht krijgen, ontslagen te worden van de sub ad *f* 125 voor emeritaat. Besloten: in dat geval zal P. slechts *f* 10 bijdragen.

Roepende kerk voor een volgende vergadering is Strijen. Ds. Knoll sluit met dankzegging.

Op last der classis:
Ds. Hoek, *scriba.*

Kort verslag van de vergadering der Classis Zwolle, gehouden te Zwolle 3 Mei 1906.

Art. 1 De vergadering wordt door den praeses Dr. Hania op de gebruikelijke wijze geopend. Tot assessor wordt benoemd Ds. Wolsink, tot scriba Ds. Zijp.

Art. 2. De credentiebrieven worden nagezien. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

Art. 3. Schrijven van den kerkeraad van Groningen B. omtrent br. L. en van de classis Dordrecht omtrent br. K. Voor kennisgeving aangenomen.

Art. 4 De deputaten voor attesten, etc. rapporteeren, dat de stukken van Ds. Elzenga in orde waren. Staande de vergadering worden de stukken van Ds. Sybrandy onderzocht en in orde bevonden. Hem wordt acte van losmaking uitgereikt, onderteekend door praeses en scriba.

Art 5. Ds. Dwarshuis doet enkele mededeelingen omtrent den arbeid der zending op Soemba. Indien alle kerken der 3 provincien 15 cts. per lidmaat jaarlijks bijdroegen, zou tot het uitzenden van een 3den dienaar kunnen worden overgegaan.

Art. 6. Enkele instructiën worden behandeld; o. m. de aanvrage van de Wed. C. om het volle pensioen te mogen ontvangen naar de bepalingen van Middelburg 1896. Wordt ingewilligd.

Art. 7. Op eene vraag of voortaan het afgeven van attesten etc. nog door deputaten zal geschieden òf dat het zal gaan naar Utrecht (Zie art. 5), besluit de classis tot het laatste, en worden daarvoor aangewezen de kerken van Kampen en Zwolle.

Art. 8. Ds. Westerbeek van Eerten stelt als deputaat voor art. 13 K. O. een onderzoek in. Blijkt, dat nog maar enkele kerken de noodige stipulatiën voor het Emeritaat hebben gemaakt.

Art. 9. Tot secundus voor de kerkvisitationes wordt benoemd Ds. Eskes; tot deputaat voor regeling vacaturebeurten, enz. Ds. Zijp en voor Hulpbehoevende kerken binnen de classis Ds. Te Velde.

Tot consulent van Zalk wordt aangewezen Ds. Elzenga; van Blokzijl Ds. Te Velde primus, Ds. Zijp sec.

Art. 10. Naar de a.s. Provinciale Synode worden afgevaardigd: de dienaren: Elzenga, Hania en Hessels primi, met Dwarshuis, Ploos van Amstel en Zijp als secundi, de ouderlingen: Van Bruggen, Holtrust en D. J. v. d. Vegte primi, met Hoogekamp, de Liefde en van der Stouwe als secundi.

Art. 11. Roepende kerk voor de volgende vergadering is Langeslag; Ds. Zijp zal dan naar toebeurt praeses zijn.

Art. 12. Niets meer aan de orde zijnde, sluit de praeses de vergadering en eindigt de assessor met dankzegging.

Namens de classis Zwolle
J. Zijp, *scriba.*

Zwartsluis, 8 Mei 1906.

Buitenland.

N.-Amerika. Alexander Dowie's succes en val.

Volgens de jongste berichten is Alexander Dowie, de eens zoo gevierde „Koning van Sion", de „Hersteller Elias", de stichter der „Christelijk-Katholieke kerk", wegens zijn polygamistische schandalen, nadat hij uit Mexico was teruggekeerd, door zijn aanhangers en naaste betrekkingen verworpen. Hij kreeg kortweg zijn ontslag, terwijl hem een klein pensioen werd toegestaan, met de dreiging er bij dat men hem zou doodslaan, als hij het weer wagen zou een stap in de stad Zion bij Chicago te doen. Hiermede is ook deze ster aan den sectenhemel van N. Amerika verbleekt en de man ten val gekomen die eenmaal schreef: „De geheele wereld zal met Zion te rekenen hebben. Bij het begin van het vierde jaar der 20ste eeuw vertegenwoordigt Zion de machtigste beweging op geestelijk gebied van den tegenwoordigen tijd. Volken verlangen Zions-litteratuur in hun eigen taal, Koningen zijn reeds tot het licht van Zion gekomen."

Alexander Dowie werd in 1846 te Edinburg geboren. Hij heeft inderdaad een avontuurlijke loopbaan achter den rug. Reeds als predikant in Australië, waarheen hij als jongmensch met zijn vader ging, maar meer nog in Amerika waarheen hij in 1888 ging, om daar „het volkomen Evangelie van verlossing, genezing en heiliging voor geest, ziel en lichaam te brengen", maakte hij zich op om aldaar een vereeniging tot „*divine healing*" of goddelijke genezing te grondvesten. Eerst was hij in San Francisco werkzaam, later zijn arbeid ook tot andere steden uitbreidend. In Chicago bouwde hij tijdens de wereldtentoorstelling in 1893 onmiddellijk voor den toren van het tentoonstellingsgebouw een Zionstaberrakel tegelijk met een hospitaal met zeven verdiepingen. Spoedig baarden zijn „genezingen" groot opzien, totdat zijn hospitaal door de politie gesloten en hij tegelijk met zijne aanhangers in hechtenis genomen werd. Kort daarop werd hij weder vrij gelaten en predikte in de grootste zaal der stad voor 4000 tot 5000 toehoorders. Hij beroemde er zich op de gaven des Heiligen Geestes weder opgewekt te hebben, in het bijzonder de gave der gezondmaking, en gaf zich uit voor den bode des verbonds, en verklaarde den 2den Juli 1901 voor eene vergadering van 7000 personen onder groote toejuiching, dat hij de Elia de hersteller, of Elia de derde was (Elia de tweede was Johannes de Dooper).

In het bewustzijn van Goddelijke autoriteit trad hij nu voortaan op, „den banbliksem tegen het tegenwoordige pausdom slingerend in den geest van Luther."

Daarbij verkondigde hij ook dat over 25 jaren de wederkomst van Christus zou plaats hebben. In het jaar 1899 rijpte bij hem het plan tot het bouwen van een Zionstad, waarvoor de middelen hem overvloedig werden verstrekt. Deze stad bouwde hij aan den oever van het meer van Michigan, 40 mijlen van Chicago, waarvan de huizen aan zijn aanhangers verhuurd werden. Na vier jaren was deze met energie gebouwde stad door 10.000 inwoners bewoond; groote industrieele ondernemingen, fabrieken enz., werden georganiseerd en het daarvoor benoodigd kapitaal kwam in Dowie's handen te recht. „Ik vorm de maatschappij op aandeelen." Er werden processen tegen hem gevoerd. Maar hij wist zich te handhaven. Geen geneesheer, geen apotheek was in Zionstad te vinden; alkoholische dranken en varkensvleesch mochten er niet in gevonden. In 1900 beweerde Dowie, dat hij 30.000 aanhangers had. In 1903 deed hij met 3000 aanhangers een aanval op New-York die, al was er veel reclame voor gemaakt, toch geen resultaat opleverde, evenmin als de kort daarop gevolgde tocht naar Australië.

Daarentegen gelukte het hem in Zwitserland, met name Zürich, Herisau, St. Gallen en andere plaatsen, proselieten uit alle standen te maken. In Zürich alleen legde hij in acht dagen aan 1060 zieken de handen op; een rijke dame stelde hem haar slot als inrichting voor genezing op het gebed ter beschikking. Maar er kon niet één ontwijfelbaar geval van genezing, daarentegen menig sterfgeval geconstateerd worden. Na zijn terugkeer in zijn residentie vierde hij in groote processie als hoogepriester door 300 ambtslieden, een Zionskoor en een lijfwacht van 1000 man, het „Loofhuttenfeest" gedurende elf dagen. Hij koesterde nu het plan, een tweede Zionstad te bouwen en ten slotte Jerusalem tot middelpunt van de Zionstad te maken.

Doch nu is hij gevallen, of liever smadelijk afgezet door zijn geldverkwisten en overspelig leven. Want menige eenvoudige ziel zal hij tot een ergernis zijn!

Maar het is toch gelukkig, dat hij in zijn ware gedaante openbaar werd. Mocht God hem tot een arm zondaar maken

— Er mogen in de nieuwe wereld vele schaduwzijden zijn, het is niet te ontkennen, dat er mannen gevonden worden die voor hunne Christelijke overtuiging durven uitkomen, en dat ook de publieke opinie nog niet zoo bedorven is als in de oude wereld.

Dit blijkt weder uit het volgende.

Zooals bekend is heeft de staat Utah Reed Smoot, een apostel der Mormonen, als senator afgevaardigd. Terstond werden pogingen in het werk gesteld om Smoot uit de volksvertegenwoordiging te weren. Senator J. C. Burrows van Michigan, voorzitter van „Privileges und Elections", werd verzocht omtrent deze zaak eenige inlichtingen te verschaffen, en hij deed het volgenderwijze: „Toen de geloofsbrieven van den heer Smoot werden voorgelezen, werd aanstonds een protest tegen hem ingediend, met het verzoek hem niet toe te staan den eed af te leggen en hem dus geen zitting te verleenen als lid van den Senaat, om redenen die in het protest aldus geformuleerd zijn: „dat hij lid is van een lichaam van vijftien personen, dat zelf de vacaturen aanvult en dat als machthebbende over de kerk van Jezus Christus van de Heiligen der laatste Dagen, of de kerk der Mormonen, het hoogste gezag verklaart te hebben over geloof en leven bij hen, die onder hen staan, en dat wel door Goddelijke aanstelling en over alle zaken, het burgerlijk, godsdienstig, tijdelijk en geestelijk leven betreffend. Dat op die manier het gezag in kerk en staat vereenigend, oefent op zulk een manier dit gezag uit, dat veelwijverij wordt aangemoedigd, dat de wetten van den staat worden overtreden, waarbij het belofte vergeet, die gedaan werden, toen de staat in de Unie werd opgenomen. Door alle middelen, die hun ten dienste staan, beschermen en eeren zij hen, die met hen de wetten des lands overtreden, en staan zij schuldig aan praktijken welke verwoestend voor het huisgezin zijn." Het protest, zoo zegt senator Burrows, beschuldigt Smoot, dat hij lid is van die organisatie. Het verzoek dat Smoot niet toegelaten zou worden tot den ambtseed, kon niet toegestaan worden, daar de Senaat iemand die met wettige papieren verschijnt, waaruit blijkt dat hij gekozen is, altijd als lid moet ontvangen en 't voor later onderzoek overlaat, of er redenen zijn om hem zijn zetel te ontnemen. Indien men van dezen regel afweek, zou de meerderheid van den Senaat een derde van de Staten hun vertegenwoordiging kunnen ontnemen, totdat zou zijn uitgemaakt, dat de verkiezing ordelijk had plaatsgehad. Smoot, die een wettelijk „certificate of election" had, heeft dan ook zijn zetel als senator van Utah ingenomen. Vervolgens is bovenstaand protest in handen gegeven van de „Commissie voor Priv. und Elect", met de opdracht om „te onderzoeken of Reed Smoot het recht heeft in den Senaat zitting te nemen als Senator voor den Staat Utah". De commissie heeft 100 getuigen gehoord, wier verklaringen niet minder dan 3000 bladzijden druks beslaan. Deze zullen met het rapport van de commissie den Senaat worden voorgelegd".

De uitslag is nog niet bekend.

De Senaat staat voor een belangrijk vraagstuk; volgens ons was het een fout, den Mormonen staat op te nemen in de rij van de Staten van N. Amerika. Wellicht zal de fout die men begin, nu worden goedgemaakt.

— Prof. Dosker over de ramp van San Francisco.

Wij kunnen niet nalaten, datgene wat Prof. Dosker in *de Hope* schreef omtrent de ramp die Francisco trof, hier mede te deelen. Het luidt o. a.: „Heel de wereld heeft thans de oogen gericht naar San Francisco. De plotselinge en bijna totale verwoesting van deze groote en weelderige en zondige stad, doet ons denken aan den val der groote steden waarvan de Bijbel spreekt, aan de verwoesting van het Babylon der Openbaring enz. Wat ook de wereld en het ongeloof zeggen moge, ik zag in deze noodlottige ramp de verzekering der Bijbelsche voorzegging aangaande den ondergang der dingen die nu bestaan, opdat daargesteld worde wat nu nog niet is. Menschen, die San Francisco bezocht hebben, roemden steeds de schoonheid van hare ligging. Van uit de baai was het nagenoeg alsof men Napels zag. Millioenen van dollars werden in de laatste jaren besteed om de stad te verfraaien. Trotsche paleizen verrezen alom. Juist omdat California bloot stond aan aardbevingen vreesde men er voor de z.g. „skyscrapers," de machtige gebouwen van staal en concreet, en ziet, juist deze gebouwen waren het, die de geweldige schokken van den 18den April weerstaan hebben en waarvan de meesten, ook na door den brand getcisterd te zijn, daar staan als de bewijzen van de kracht van den mensch in zijne worsteling met de krachten der natuur.

Deze groote ramp heeft kennelijk de diepste gronden van het menschelijk leven geraakt. De hebzucht werd er door stom geslagen en de trotschheid van den rijkdom er door vernederd. Rangen en standen werden uitgewischt en de millioenair droeg zijn deel van den zwaren last even gewillig als de armste dagloonor. Inderdaad, vele schatrijke menschen werden hopeloos verarmd en de saamvergaderde schatten van jaren maakten zich in weinige uren vleugelen. Een schatrijke dame zeide tot een vrouw uit de lagere standen, die naast haar op een hoop stroo lag: — „nu zijn wij beiden even arm, want ik heb letterlijk alles verloren wat ik in de wereld had". En het vreemdste van alles is, dat, voor het oogenblik althans, deze zware verliezen van weinig of geen beteekenis schijnen te zijn. Men redde het leven — is dat niet genoeg? Het is alsof nog eens weer de woorden van Satan herhaald werden: — „Huid om huid, en alles wat iemand heeft zal hij geven voor zijn leven".

Van den schrik van dien dag der wrake echter zullen de meesten, die hem doorleefden, de litteekens hun leven lang bewaren. En toch zijn nu reeds de handen uitgestoken naar het werk der herbouwing; nu reeds worden de plannen beraamd om het herstelde werk beter te maken dan het geweest is. Hier steekt de moed in van het doortastende Amerikanisme. Men noeme het met geen ander woord, men spreke niet van verblindheid voor de slaande hand Gods.

Voor California, voor de andere getaakte steden, maar vooral voor het geteisterde San Francisco is er thans maar één woord — moed, moed, moed. Voor ons andere Amerikanen is er een ander woord: ootmoed. Als volk moesten wij, verootmoedigd worden en ons buigen leeren onder de hand Gods, tegen Wien wij als natie zoo roekeloos gerebelleerd hebben, en Wiens wetten wij zoo stout hebben geschonden.

Als God ons iets geleerd heeft in deze ramp, is het dat Hij het is, die met de inwoners der wereld doet naar zijn welbehagen, en die de eilanden daarheen werpt als dun stof, en voor Wiens woord de wereld beeft. Wij hebben als volk gezien hoe God ons, in één oogenblik, wakker kan schudden uit den zoeten droom; hoe al ons goud, waarnaar wij als volk zoo gretig de handen uitstrekken, niets is en ons geenszins helpen kan in de ure van zijne oordeelen; hoe al het menschelijk-groote klein wordt en wegzinkt in het niet, als God spreekt en Zijne handen ten oordeel uitstrekt. Bij het lezen van de berichten der ooggetuigen van de ramp, werd het ons duidelijk hoe diep het bewustzijn van het komend oordeel de harten doordringt, ook van de diepst gevallenen en verst afgedwaalden. Telkens weêr lazen wij hoe menschen zeiden: „Ik dacht dat de oordeelsdag gekomen was." En zoo zal hij komen!

De wereld zal slapen of waken, lachen of weenen, rusten of werken, of liever, zij zal dat alles op eens doen, zooals dat al de dagen van ons leven geschiedt, en plotseling, in een oogenblik, zal Hij komen, die belooft heeft aan Zijn volk en gedreigd heeft aan Zijne vijanden dat Hij komen zou. En zooals het ging te San Francisco zal het heel de wereld over gaan, huizen en kasteelen en winkels en banken, al ons goud en juweelen, — alles waarop wij het hart gezet hebben, zal ons op eenmaal ontzinken en arm en naakt zullen wij voor den Rechter staan.

Nooit in heel mijn leven, zoover mij bewust is, scheen mij de waarheid der Schrift van de wederkomst des Heeren ten oordeel, zóo reeel, zóo zuiver menschelijk mogelijk toe als thans. Als God de wereld aanraakt en de vijandige natuur-elementen tegen den mensch loslaat, is het op eenmaal uit met alle verzet.

Een kleinen brand kan de mensch blusschen, een grooten niet. Chicago, Rochester, Philadelphia, Baltimore en zooveel andere grooten branden uit vroegere dagen, hebben het ons geleerd. En als God luid genoeg spreekt, versaagt ook het stoutste hart en wordt de grootste mensch klein".

Gemengd Nieuws.

Denkelijk zal het houden van Christelijke vergaderingen in de bekende Exeter Hall te Londen gedaan zijn.

Deze zaal staat in het Strand en is in erfpacht bij de Christelijke jongelingsvereeniging. Deze verhuurt haar weder aan kerkelijke corporaties of Christelijke vereenigingen, voor vergaderingen van predikanten, enz. enz.

Bijna al die vergaderingen vallen in de maand Mei, en worden daarom May-meetings genoemd. Verleden jaar zijn daarin in die maand 400 vergaderingen in de zaal en de bijzalen gehouden.

Daarin komt nu verandering. De Y. M. C. A. (Chr. Jongelingsvereeniging) heeft door het vele verhuren niet genoeg de vrije beschikking over het gebouw en heeft de huur opgezegd. Zij gaat voor zichzelf een groot gebouw stichten, met allerlei zalen, restauratie-, conversatie- en andere zalen voor gezellig verkeer, een groote gymnastiekzaal, slaapkamer, enz. Zij wil *f* 1,200,000 voor den bouw besteden.

De nieuwe huurder van de Exeter-Hall zal denkelijk wel het gebouw voor andere dingen gebruiken.

In Frankrijk heeft men van clericale zijde bij de jongste verkiezing geijverd voor de candidatuur van mannen die tegen de tegenwoordige regeering gekant zijn, door er op te wijzen, dat die regeering den Godsdienst zoekt uit te roeien. »Wanneer de wet op scheiding van kerk en staat doorgast, zoo betoogde de *Croix*, zullen binnen een jaar een honderdduizend herbergen gesloten moeten worden. Want alleen op Zondag doen dorpsherbergen zaken van beteekenis. Als de kerkelijke diensten niet meer plaats hebben, zullen de herbergen niets meer te doen hebben . . . Want alleen voor de mis gaat de bevolking elken Zondag naar het dorp".

Het verwondert ons niet, dat eene partij, die door zulke betoogen de zaak van de religie zoekt te redden, de nederlaag lijdt.

Dr. Dowie. De Wachter schrijft: De man is afgezet. Toornig en dreigend kwam hij van Chicago af en zou zoo en zoo te Zion; maar bedacht zich wijselijk, want hij zou spoedig in de gevangenis opgesloten geworden zijn. Weinig voorbeelden zijn aan te geven, waarin zoo schitterend de waarheid der Schrift blijkt, dat hoogmoed voor den val komt, als in dezen valschen profeet. Het lust ons niet, veel van het geschrijf over dezen man mede te deelen. Laten wij hem liever aanbevelen aan de Genade Gods, dat die een arm zondaar in zich zelven van hem make en de man komen mag aan de voeten van Hem, die gezegd heeft: »Leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van harte".

Hij die meer van Dowie's val weten wil, kan hiervan lezen in het nummer van 20 April van *De Standaard.*

Te Eynsford in Engeland woont een herbergier, die op zekeren dag besloot op Zondag zijn herberg te sluiten en den bezoekers van zijn inrichting slechts één glas te schenken. Dit was niet naar den zin van de »Brewing company", die het huis van den herbergier hield voor een »tied house", d. w. z. een huis dat zekere verplichtingen te vervullen heeft. Daarom deden de vereenigde brouwers den herbergier een proces aan. Dit geding kwam voor de *High Court of Justice.* Dit gerechtshof besliste, dat de herbergier recht had, om zijn herberg te besturen gelijk hij wilde, en om ook het kwaad van onmatig drinken tegen te gaan. Deze beslissing kan te niet gedaan worden door een hoogere rechtbank, maar ons dunkt dat de publieke opinie wel aan de zijde van den herbergier staat.

Winckel.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezer T. L. R. te 's-Gr. schrijft:

Gaarna zag ik een tweetal vragen door u beantwoord.

1ste. In Genesis 28 : 1 lezen wij, dat Izaak zijn zoon Jacob roept en hem zegent. Waarom deed hij dit, daar hij hem toch te voren reeds gezegend had (Gen. 27 : 28—29)?

Had deze zegen ook een andere strekking dan de eerste?

Den zegen, die in Gen. 27 wordt vermeld had Izaak gegeven zonder in het eerst recht te weten wien hij zegende, gelijk uit Gen. 27 : 24 blijkt. Nu echter was hem duidelijk geworden,